

Полонез для мера
Тетяна Ковтун

У романі Тетяни Ковтун «Полонез для мера» йдеться про сучасну драму людини, генерала міліції, якого обирають мером після конфлікту зі столичним шефом. Олександр Верес стає реальною загрозою для існуючої корупційної системи. Серед багатьох його добрих задумів вирізняється романтичний проект – «Фонтан закоханих», який має для Вереса особистий підтекст. Фонтан прикрашає вхід до колись обнесеної глухим парканом будівлі міської ради, а пам'ятки заграли новими гранями завдяки майстерному освітленню. Та найбільша перемога Вереса – це його друзі і прихильники, які взялися за облаштування рідного міста.

Тетяна Ковтун

Полонез для мера

Перша глава

Зранку ніщо не віщувало дощу, ближче до десятої свіжий вітерець й узагалі розігнав мінливі хмарки на небі. Весна, що стрімко накочувалася на місто, змінювала все з дбайливістю молодого господаря: терпляче поралася з морочливими ручаями вздовж тротуарів, розправляла над містом віяло сонячних променів і нагадувала про себе пристрасним диханням вологих ранків. Міський стадіон приваблював погляди перехожих панно з яскравими малюнками. Саме тут розміщувався анонс про сьогоднішню подію – футбольний турнір серед підліткових команд. «Мабуть, усі вже на місці», – подумав Верес і пришвидшив ходу. Біля арки, що вела до стадіону, на нього чекали – як-не-як Олександр Володимирович був не останнім учасником наступного дійства.

– Уявляю, як ви переживали через погоду. П'ять градусів тепла – це успіх! Удень ще потеплішає, – сказав генерал, тиснувши руку чоловіку, який зустрів його біля входу. Ним був голова районної держадміністрації Петро Компанець.

Молодіжні команди вже розмістились у роздягальнях. Але засиджуватися там ніхто не збирався. Найбільш нетерплячі вибігли з м'ячем на поле.

– Газон що треба, – похвалив Верес. Ставний генерал ще пам'ятав, як і сам колись залюбки ганяв м'яча з колегами.

Багатьох молодих гравців він знав майже змалечку. Декого з них довелося витягати з поганої компанії ще за часів свого керування міською міліцією.

Компанець помітив, яким жадібним поглядом Олександр Володимирович дивиться на підлітків, і чомусь запитав:

– А де твій Владислав?

– Я відправив його до Лондона.

Команди вишикувалися на полі, і після свистка судді гра розпочалася.

Потім, під час перерви, були традиційні канапки. Петро розпитував:

– А що ж то за навчання у Великобританії?

– Улітку син навчався на курсах з вивчення англійської. А потім йому запропонували скласти вступні іспити до коледжу. Склав. Залишився.

– Неохочий ти на слова, – хитнув головою голова райдержадміністрації, – та це й непогано. Зате, коли щось пообіцяєш, то зробиш. Молодець! Допоміг знайти спонсорів для турніру...

Олександр Володимирович мовчки дивився у бік стадіону, і неможливо було здогадатися, про що він зараз думає.

Компанець копнув кінцем чобота якийсь м'яч, розвернувся, підійшов впритул і подивився просто у вічі своєму гостю.

– Слухай-но, а чому б тобі не виставити свою кандидатуру на виборах мера? Місту потрібен такий голова!

Той не відсторонився, витримав погляд і сказав просто:

– Хто такий мер? Володар смітників! Це не для мене.

Наближався полудень. Верес глянув на годинник, на прощання потиснув Петрові руку і заодно тицьнув йому свої нові візитки. Тієї миті з його кишені вислизнула фотографія дружини і сина, які, обійнявшись, сиділи на березі моря. Чоловік легко підхопив знімок на льоту і повернув його на місце.

– Оце добре! – зрадів Компанець, кинувши оком на світлину. – Але я не бачу у візитці твого домашнього телефону.

– А в мене його нема.

– Як? При такій посаді...

– Він мені не потрібен. Бувай!

Службове приміщення зустріло генерала запахом старих меблів. У кабінеті озвався телефон, з якого зазвичай сюди дзвонили з міністерства. Верес рвучко відчинив двері.

– Тобі нагадати, де ти працюєш? – сварився голос у слухавці. – Зранку його розшукують! А у нього якийсь дитячий турнір! Тобі робити нічого?

– Я очолюю футбольну федерацію області і вважаю, це частина нашої профілактичної роботи серед молоді.

На тому кінці дроту чи то чхнули, чи то поперхнулися.

– Час тобі позбутися цієї посади. Футбол – це поле для бізнесу. Передай крісло комусь молодшому, а сам відійди! Щоб я більше про це не чув!

– Слухаюсь! Будуть якісь розпорядження?

– Так. Підготуй звіт щодо замовних убивств, які скоєно останнім часом в області. Розберись, хто там мутить воду. Доповідатимеш у понеділок!

– Але ж сьогодні вже субота.

– Гаразд, чекаю твого звіту у середу. Бувай.

Верес натиснув на кнопку на столі. Увійшов помічник на ім'я Дзен. Це був тямущий молодий чоловік із зовнішністю шанувальника східних бойових мистецтв.

– Усі справи, пов'язані із замовними убивствами мені на стіл. Швидко!

Першу теку мали б принести не раніше як за півгодини. Генерал відчув раптову втому – не так фізичну, як моральну. Йому забракло повітря, і він розчинив вікно. Чомусь відразу пригадалась інша весна – коли батько навідріз заборонив йому вступати до міліцейського навчального закладу. Старший Верес вважав це не кращим вибором для свого сина. Взагалі волів не говорити про правоохоронні органи, суддів і прокуратуру. У тридцять сьомому році за звинуваченням у зраді розстріляли його рідного брата. Думав, то була якась жаклива помилка або чиясь зла воля. Коли Сашку виповнилося дванадцять років, тато пояснив йому, що дядька реабілітували. Тоді хлопець так і не зрозумів до пуття, що це означає. Якщо дядько був у чомусь винний, то чому держава обмежилася простою констатацією факту? Повернула родині замість живої людини мертвий рядок із довжелезного списку репресованих, по тому реабілітованих. Але ж за цим рядком стояла не тільки смерть молодого льотчика, а й поневіряння його сім'ї і решти родичів. Одні залишились у Сибіру, інші вимушено оселились у Казахстані.

Згодом, після закінчення Другої світової війни, Володимир – брат льотчика-«зрадника» – з бойовими пораненнями повернувся в Україну, до рідного міста і одружився на випускниці педінституту. Освіта у родині цінувалася понад усе. Пращури по батьківській лінії належали до ополяченої української шляхти католицького віросповідання. Дідусь-інженер зі своїм самодостатнім характером, відсутністю комплексів меншовартості, периферійності, ерудицією у різних галузях знань був у родині взірцем. Його наслідував дядько, який захопився авіацією. А тато – Володимир – не здобув вищої освіти. Зате у сім'ї Вересів шанували музику і образотворче мистецтво. З-поміж улюблених мелодій батька був «Полонез Опінського», який нагадував про пережиту тугу за батьківщиною. «Цінуй, сину, те, що ми живемо у себе вдома, а не на чужині, як твоя тітка із Свердловська».

На догоду батькові, молодший Верес вступив до гідротехнікуму і закінчив його з відзнакою. Але потім-таки подався вчитися на міліціонера, тому що з шістнадцяти років мріяв стати слідчим. У кримінальних розслідуваннях шукав прямі відповіді на те, що є злом, а що добром. Але чому дядька засудили і розстріляли – це питання для Сашка довго ще залишалося відкритим.

Олександр Володимирович знав, що колеги цінують його думку. Знав і те, що його внутрішня свобода і самоповага подобалися не всім. Та він сприймав упереджене ставлення до себе з поблажливістю сильної людини, яка вибачає страх слабких. Після багатьох років роботи в органах міліції він дійшов до посади заступника начальника обласної міліції – керівника кримінального розшуку. Роки не змінили головного, з чим розпочав він міліцейську службу, а саме – того джерела порядку, що закладене, як він вважав, усередині кожної людини. За будь-яких політичних і економічних зсувів базовим принципом існування суспільства є закон, вважав Верес. Це його переконання тільки зміцнилося після навчання на кафедрі права під егідою ЮНЕСКО.

Генерал навіщось відкрив шухляду стола. До рук потрапила роздруківка останнього семінару, в якому брав участь. «Проблема універсальності прав людини. Міжнародні, регіональні та національні стандарти» – значилося на обкладинці. Тоді ж, два роки тому в Уральському університеті, Верес познайомився з Олександром Линенком. З тим самим працівником спецслужб, про якого згодом писали у російській пресі, що він «втік» до Великобританії разом із службовими таємницями. Минулого літа вони випадково здибались у Лондоні. То була щаслива зустріч. Дякуючи Линенку, Владислав мав надійний прихисток і перспективу гарного навчання.

Університетський диплом, відповідно до якого Верес став фахівцем з питань прав людини, в управлінні сприйняли немов якусь чергову «галочку» в анкеті свого працівника. Про існування кафедри ЮНЕСКО тут і не чули. Від керівника кримінального розшуку вимагалася щоденна невтомна праця, а не широка обізнаність з європейським правом. Хизуватися цими знаннями йому ніхто не дозволив. Це, швидше, був привілей міністра. Але Верес час від часу міг ввернути словечко, видати хльостку фразу, від якої міліцейське начальство втрачало мову. Можливо, через це декому з них було незатишно поряд з таким нетиповим працівником. Олександр Володимирович і сам відчував, що йому вже не так легко, як раніше, знаходити спільну мову з колегами по управлінню внутрішніх справ. Хоча його тут знали вже понад тридцять років як облупленого.

Генерал підійшов до шафи, де в куточку стояла маленька мікрохвильова піч, й розігрів учорашню піцу, яку перед тим витягнув з холодильника. У його кабінеті було все, щоб днювати і ночувати на службі стільки, скільки того вимагатиме робота. Саме тієї миті у двері постукали. Це принесли першу теку зі справами. Дзен сказав з порога:

– За п'ятнадцять хвилин буде ще дві.

– Давай! Я чекаю, – озвався генерал.

Чверть піци, склянка чаю – і він почав гортати зшиток.

Ішлося буцімто про конфлікт навколо квартири у старовинному особняку. Насправді дуже скидалося на те, що якась фірма націлилася на земельну ділянку під цим будинком... У більшості справ – наїзди на законних власників і захоплення чужих об'єктів нерухомості. Почерк один і той самий. Назва войовничої фірми видалася Вересу знайомою. За нею стояла інша компанія, вбудована в солідну корпорацію. Можливо, звідси й тягнувся шлейф замовлень на вбивство кількох підприємців і навіть просто фізичних осіб без будь-якого виду діяльності. З'ясувати ім'я найвпливовішого акціонера корпорації було справою кількох хвилин. Ним виявився депутат міської ради, якого генерал знав особисто, – Альберт Думанов. За цим сорокарічним чолов'ягою і раніше були деякі грішки.

Верес набрав телефон старшого колеги. Той за часів своєї служби вивчив уздовж і поперек курортне узбережжя Азова.

– Вам щось говорить ім'я Аліка Думанова?

Колега добре пам'ятав роки, що передували розвалу Радянського Союзу. Те курортне містечко уподобали не тільки чесні члени профспілки, яким вдалося вирвати собі путівку на відпочинок, а й звичайні бандити. За домовленістю з місцевою адміністрацією, пансіонати надавали представникам злочинних угруповань послуги. В окремих номерах веселі ватаги проводили уїк-енд. Стрижених «під нуль» здорованів з примітивною зовнішністю обслуговували панянки з показними манерами і заточеним манікюром. З першого ж погляду було зрозуміло, що парочки звели знайомство між собою того ж таки дня. Тим гучнішими були зойки і зітхання, що долинали з бандитських номерів, тим роздратованішими ставали добропорядні члени профспілки із сусідніх кімнат. Дехто звертався до міліції, але вона неохоче реагувала на скарги курортних зануд.

Ключовою постаттю у нічних діях був Алік Думанов. Цей моторний хлопець походив із багатодітної сім'ї, яка залишила Кабардино-Балкарію і оселилася тут років п'ятнадцять тому. Повернувшись з Афганської війни, Алік організував підпільний бордель, сам виконував обов'язки менеджера і водія одночасно. Окрім сексу, клієнтам пропонувалися наркотики, що було вже серйозно. Це тягнуло за собою кримінальну відповідальність. Слідчий так і сказав Думанову, зачитавши йому вголос відповідну статтю Карного кодексу. Молодик заартачився, почав просити, щоб його відпустили – мовляв, визнає, що оступився. І, як не дивно, у цього слизняка виявився заступник – очільник однієї громадської організації, що об'єднувала колишніх бійців спецназу, які воювали в Афгані. Думанова відпустили, навіть не зареєструвавши правопорушення, яке він скоїв.

– А ти як думав? – зітхнув колега. – «Афганців» ми не чіпали. Така була негласна вказівка. Тим більше тих, хто воював у загонах спецпризначення. Потім Думанов зареєстрував свою фірму і знайшов підхід до місцевого начальства. Отож тепер його голими руками не візьмеш. Сашко, ще одна суттєва деталь. Думанов каже: «Хто проти мене піде, той швидко вмирає».

– Спасибі, що попередив, – сказав Верес і замислився.

Віднедавна Думанов взяв наступну висоту – перебрався до обласного центру і став депутатом міської ради. Отож, курортний скоробагачко, який пройшов шлях від продажу біляшів на пляжі аж до участі у місцевому самоврядуванні,

набув ваги. Верес, за своєю давньою звичкою, коли у місцевому «парламенті» з'являвся новачок, намагався визначити, до якої когорти той належить – до «злочинців» чи «бунтівників». Спочатку схилився до другого варіанта, тепер вже – до першого. Верткий, балакучий Алік з першого ж погляду тягнув на екстраверта, що насолоджується самим шоу, створеним особисто. Але, виявляється, Думанов був не таким простим і свою галасливу динаміку вмів перетворювати на капітал.

Гортаючи сторінки інших справ, Верес з'ясував, що курортного вискочку цікавила не тільки земля, а й бюджетний пиріг, який нарізали у стінах міськради в атмосфері цілковитої таємничості. Думанов розвинув активність у постачанні харчів дитячим садкам і школам. Пролазливий депутат діяв під виглядом довіреної особи керманіча провідної парламентської фракції. Він приходив на підприємство, що обслуговувало ті ідальні, і заявляв: або ми, або ти. Якщо хочеш зберегти своє місце під сонцем, бери нас у партнери. Це означало: плати відкат. Звісно, директор підприємства платив відкат. А щоб компенсувати ці непередбачувані витрати, піднімав ціни на свою продукцію.

Наступна течка розповідала про інші бізнесові винаходи Думанова. Останнім часом місто обплутала своїми уявними послугами новостворена фірма, що спеціалізувалася на будівництві. Знову ж таки, паразитувала вона на бюджетних установах. Не маючи ліцензії на подібну діяльність, фірма існувала винятково на папері, була примітивною прокладкою, що не заважало їй подавати заявки на участь у міських тендерах. Алік винаймав робітників – дешевих супідрядників і жив за рахунок накруток маржі на вартість робіт. Відтак, заробляв гроші на порожньому місці.

Тепер у Вереса почала вибудовуватися певна версія того, що відбувалось останнім часом на місцевих ринках нерухомості, землі і будівництва. Скрізь поширювався вірус рейдерства, запущений Думановим. Він розчищав собі дорогу жадібно і нахабно. Ось тільки куди прямував цей новоприбулий нувориш і де знаходиться Замок, до якого він прямує – у Маямі, Ніцці чи просто на Канарах? Але найгірше було те, що коїлися вбивства.

На годиннику була дев'ята вечора. Зазвичай у кабінеті керівника кримінального розшуку переставало світитися пізніше. Але сьогодні після прочитаного Вересу запраглося домашнього затишку. «Жигулі» сірого кольору помчали генерала в ніч.

Звичайно, його пес уже нетерпляче переминається у передпокої, чекаючи господаря, – подумав Олександр Володимирович з приємністю. У пакеті для собаки є дещо смачненьке. Ото зараз плигатиме від радощів! Вівчарка з кличкою Інвар останнім часом стала для генерала чи не єдиною хатньою розрадою.

Затишок в його квартирі був доволі умовним поняттям. Тут не вистачало жіночого тепла, дефіцит якого господар компенсував за рахунок інтер'єру. Що насамперед впадало в очі гостям, які приходили сюди – це неабияке відчуття художнього смаку господаря оселі. Центральним об'єктом для споглядання у тіснотній двокімнатній квартирі була картина, власноруч написана Вересом з натури кілька років тому. На полотні на тлі чудернацьких скель на березі ріки було зображення якогось древнього воїна у повному бойовому обладунку. Скрізь висіли світлини з необмеженою тематикою: пейзажі і пам'ятки архітектури, скульптури і фонтани, дитячі

обличчя і композиції в стилі «ню». Натурницею була одна й та сама брюнетка з великими чорними очима – його дружина. Будь-якому вимогливому поціновувачу людської вроди обов'язково впали б у вічі бездоганна статура і рівна засмага, тонкі риси обличчя і вираз якоїсь надзвичайної чутливості цієї жінки. Одна стіна в кімнаті була зайнята скляними стелажми з холодною зброєю. Над ними висіла вогнепальна. Решту стін господар заставив книжковими шафами.

Олександр Володимирович увійшов до квартири, і тут його радісно обійняв лапами ліпший друг Інвар. Господар ласкаво погладив його усміхнену мордочку, поторсав зашийок і стомлено скинув куртку на тумбочку у передпокої. Потім повернувся і повісив одяг на плечики до шафи. Мимохіть зиркнув у дзеркало і помітив, що має кепський вигляд. Зняв мундир, шарпнув із полички спортивний костюм, перевдягнувся. Перевзувся. Про щось замислився. Так і сидів, поки до нього не підійшла вівчарка і не лизнула хазяїна в ніс. Звичайно ж, наступним пунктом їхньої програми була прогулянка в сусідньому скверику. Життя йшло за спланованим графіком.

Повернувшись з вулиці, Верес погодував Інвара і розігрів собі якихось напівфабрикатів. Заварив чаю. Вранці, напевне, зателефонує син із Лондона, і це було єдине радісне передчуття цього вечора.

Дзвінок з мобільного телефону відірвав його від рибних бургерів якраз посеред трапези. Це була Ася, його колишня однокурсниця.

– Потрібна твоя компетентна допомога! Терміново!

– Гаразд. Зустрінемося завтра о дев'ятій ранку при повороті на міст, як їхати на острів.

Заступник начальника обласної міліції завжди готовий був вислухати Асю Вуїч. Вона заслуговувала на увагу хоча б тому, що все життя приятелювала з його дружиною – Тамарою Бобровою. Тією самою красунею, яка тридцять років тому дівчам правила бал у їхньому товаристві. Усі вони навчалися тоді у технікумі, Томка наймодніше вдягалася й вважалася найбільш перспективною нареченою з огляду на статки батька. Йшлося про відомого члена ЦК, який проштрафився через неправильні погляди своєї дружини. Після переїзду з Москви його призначили на посаду першого секретаря обкому партії, а потім він керував електротехнічним технікумом. За начитаною, елегантною Тамарою упали хлопці з випускних груп, а вона перебирала їхніми кандидатурами, як хотіла. Власне, тоді Сашко не дуже розраховував на успіх в очах такої красуні і розумниці. Вдома у неї скрізь були книжки, тут вечорами читали вголос Мандельштама і Пастернака, щовечора хтось сідав за піаніно, звучали вальси Шопена і Мендельсона. У виконанні цієї дівчини однокурсники вперше почули мелодії з уславленої «Вестсайдської історії» Бернстайна... Лише мініатюрна оката Вуїч, в якій тато мав дворянське походження, спромоглась увійти до їхньої компанії. Але її переслідувала малоприємна роль організатора масовки на постійних дефіле сестер Бобрових.

Верес одружився таки на коханій Тамарі. Щоправда, після того як вона побувала у шлюбі з його другом Рустемом. І все було б добре, якби якогось дня генералу не розповіли по великому секрету, що його хлоп'я часом

перебуває у досить дивному стані. Затримують, приведуть у районний відділок міліції – і відпускають, як тільки дізнаються, чий то нащадок. Після того відкриття Верес прийшов додому і вивернув кишені Олегових штанів. Звідти випав пакетик з травою, сім чи десять грамів. Просто ганебно! Якийсь хрущ носитиме сюди зілля у нього під носом?! Запитав дружину: «Хіба ти не помічала, що син бавиться з наркотиками?». «Не руш! – заволатала вона. – Не підходь! Ти його вб'єш!». Олександр Володимирович відступив. Колись заприсягся, що її синок ніколи не бачитиме від нього зла, а тільки добро. Тамара почала верзти якусь нісенітницю – мовляв, він, Верес, бачить в її синові від першого шлюбу причину своїх невдач, втілення зла... Завжди, як тільки чоловік намагався розібратися з Олегом, вона ставала між ними.

Коли вдома здійснювався гвалт, генерал йшов із дому. Відразу прямував на острів. Тут йому було легше, душа ставала на місце. Якось після чергової сварки не став ночувати вдома. Тамара не промовчала і кинула вороже: «Зраджуєш!..». Отак і розійшлися. Але трапилося це не відразу. Промучилися з Олегом довго. Виявляється, наркотики він спробував ще в тринадцять років. Лікування в наркологічному диспансері коштувало чималих нервів, дружина не бажала розголосу. Утім кому-кому, а генералу розголос теж був ні до чого. Однак чи є якийсь інший спосіб зупинити цю заразу? Та дарма старався – Олег втік із лікарні. А примусового лікування від наркоманії, за рішенням суду, як би на тому не наполягав батько, не застосовували. Прийшов час – взяли хлопця служити до армії, та він не витримав, дав драпака з частини. Знову татко-міліціонер виручив, використовуючи зв'язки. Загладив скандал, відрядив лікуватися до всесвітньо відомого нарколога у Киргизії. Там серед діточок інших впливових людей Олег трохи дійшов до тям. Та, повернувшись до рідного міста, знову зірвався.

Виріс Тамарчин і Рустемів нащадок і став статевно дозрілим чолов'ягою. Був він дорослим тільки з виду, а розум мав дитячий: не хотів вчитися, жодної спеціальності не мав, ніде не працював. Натомість його пристрасть до наркоти в поєднанні з алкоголем набирала чимдалі страхітливіших обрисів. Найменшою провиною в його поведінці було те, що він виносив речі з дому, аби купити собі чергову пайку дурману.

Верес сушив голову над тим, як запобігти іншим конкретно злочинським проявам цієї поганої звички. Він зробив останню поступку – напеліг, щоб психіатри оформили хлопцю інвалідність. Відтепер вчинки Тамарчиного сінка розглядалися крізь призму шизофренії. Це була остання межа. Попередив обох: наявність такого діагнозу не позбавляє злочинця від кримінального переслідування. І пообіцяв, що більше не ховатиме Олега від справедливого покарання. Забрав із собою молодшого сина Владислава і зарікся показувати його родичам – зіпсують! Сказав, що побачаться вони лише за умови, якщо старший син назавжди покінчить із зіллям і влаштується на роботу. Після такого ультиматуму у жінки остаточно поїхав дах. Подружжя розсварилося вкрай.

Верес прийняв такий стан речей як кармічне випробування.

Відтоді минуло більше року – Олег тримався в тіні. Про скандал у їхній сім'ї нібито ніхто не знав, принаймні не говорили вголос. У Тамари була така-сяка робота у центральному універмазі. Щомісяця Верес оплачував комунальні витрати колишній сім'ї, залишивши їй приміський котедж, де

стільки років прожили всі разом, а сам з молодшим сином перейшов жити у службове житло.

Він став не першим і не останнім генералом, чий нащадок вживав наркотики. Ця зараза поширилася після Афганської війни. Біда оселилася в домівках багатьох українських сімей. Талібан помстився за вбитих воїнів тим, що зробив хворими дітей своїх ворогів...

Розмірковуючи над цим, Олександр Володимирович водночас неухважно стежив за черговим футбольним матчем по телевізору. А на завершення дня чоловік таки дійшов висновку, що Тамара стала немов якір його свободи з часу, як вони одружились і він усиновив Олега. Справжнє становище в його сім'ї рано чи пізно буде відоме всім і погана слава його найближчих родичів обернеться тенетами на його шиї.

Верес, живучи самотником, уже не перший місяць помічав, що занурюється в жахливий депресивний стан. Пити він не міг, нескінченно спілкуватися з Інваром і ходити на полювання теж не часто випадало. Що ж буде далі? З'явилося жагуче бажання припинити цю муку і щось докорінно змінити у власній долі. Ася могла стати призвідницею цих змін. Тільки він поки що не знав, з якого боку.

Друга глава

Американського морпіха викрили вчора. Це вдалося зробити власними силами. Щоправда, трохи допомогла Асина подруга, «ас» у сфері інформаційних технологій. Вона порадила, як вчинити далі. Потрібно було виявити місцезнаходження комп'ютера, з якого надсилає свої листи морпіх, який буцімто перебуває у Перській затоці. Той самий вояк, який, за його словами, в складі об'єднаних сил США і Великобританії захищає шиїтське і курдське населення. Подруга вже три роки як жила у Сполучених Штатах, ще й досконало володіла англійською. Добре їй давати поради з Америки, де інформаційні технології стали неодмінним додатком соціальної політики президента Білла Клінтона. Пише, мовляв, потрібно з'ясувати «ай-пі» адресу. А як практично це зробити, Ася прочитала на якомусь сайті. «Ай-пі» адресу, з якої надсилав листи морпіх, неможливо було виявити, така відповідь надійшла за кілька секунд на Асин запит. Хоча платформа, завдяки якій ця адреса існує, – цілком легітимна – російська. Вочевидь, особа, яка користується цією «ай-пі» адресою, не бажає, щоб її виявили. Військові – вони такі втаємничені... Але чому саме російська платформа? Асю почав брати сумнів, чи не сидить її «морпіх» десь у Твері чи Рязані, а, може, й ще ближче. А головне невдоволення полягало у неправильності ситуації. Що це за коханий, який після кількох місяців листування наважується просити у жінки грошей? Подруга висловила припущення, що йдеться про міжнародну шахрайську мережу.

Однак Ася Вуїч все ще перебувала у загальмованому стані і лише за якихось пару годин спромоглася таки покінчити з мрією заарканити перспективного американського нареченого. На цьому можна було поставити крапку – казка у вигляді любовного листування скінчилась. Але, якою б прикрою не була

поразка, цікавість взяла гору. Асі вдалося дізнатися у «морпіха» прізвище одержувача коштів і назву лондонського банку, куди мали би надійти її дві тисячі англійських фунтів стерлінгів. «Але ж яка психологічно точно вивірена гра, яке знання жіночої психології!» – не могла заспокоїтися Ася. Вона запалилася почуттям помсти. І справді, листи «морпіха» вражали, розбурхували уяву, вони були складені майстерно, і з них поставав образ мужнього, благородного і самотнього воїна. Усе це завдавало їй разючого удару в самісіньке серце. А чого були варті самі фотографії, які постачав Асі «морпіх»? Вони мали більш ніж достовірний характер. Особливо той знімок, на якому було зібрання шановного керівництва військового миротворчого з'єднання. Камера зафіксувала майже інтимний момент, коли у великі коробки розкладалися пачки доларів. Тих самих коштів, зароблених морпіхами, які збираються йти у запас. Серед цих героїв, мовляв, і він, Майкл Фостер зі штату Іллінойс. Оскільки ж він хоче назавжди пов'язати свою долю з пречудовою Асею, то відправив свою коробку з доларами до Лондона, у той самий банк, чиї реквізити надсилає своїй коханій.

Була з-поміж надісланих «морпіхом» фотографій особлива – з неї дивився чоловік, якому відводилася роль «дипломатичного кур'єра». Він мав би доправити до України кошти і нагороди «морпіха». Американець переживав, аби з ним чогось не трапилося перед самісіньким виходом у запас. Цінний пакунок, який начебто мали намір надіслати Асі, за словами «морпіха», зберігався в ятці одного з лондонських банків. Саме за доставку цього «герметично запаяного» вантажу до України і повинна була заплатити Олександра Вуїч – та єдина людина, якій «морпіх» міг би зі спокійною душею передати свій скарб. Утім Майкл Фостер уже встиг запідозрити її у нещирості. «Люба моя! – писав він у своєму останньому листі. – Ти мені не довіряєш. Усе, що потрібно тобі зробити – це надіслати на зазначену адресу дві тисячі англійських фунтів стерлінгів».

Після того як Ася промучилася біля комп'ютера три години, вона пішла на кухню і випила холодного соку. Потім у стані якогось ступору повернулася назад, сіла за письмовий стіл і, натхненна якоюсь вищою силою, набрала потрібні пошукові слова. Потім клікнула на адресі сайту, підказаного Гуглем. Яке щастя! – з веб-простору на монітор випала рясно засіяна текстом сторінка. Жінка обрала потрібну опцію і раптом змінилася на обличчі. З екрана на неї напливало посвідчення «дипломатичного кур'єра!» Чоловік на фотографії зберігав той самий байдужий вираз людини, яка перебуває в стані цілковитої апатії. «Ну і мармиза! Він схожий на безперспективного пацієнта якоїсь онкологічної клініки!» – подумала Ася і здригнулася через відчуття огиди, якою пройняло все її ество. Поборовши гостру неприязнь до суб'єкта, зображеного на світлині, Ася переключилася на інший файл. Це було надіслане «морпіхом» посвідчення, яке він буцімто сканував спеціально для своєї віртуальної подружки. Мовляв, нехай переконається в «справжності» його «кур'єра». Обидва посвідчення – з сайту і з електронної пошти Фостера – були одним і тим самим документом. З тією лише різницею, що перший виклала на своєму офіційному сайті американська служба захисту прав споживачів. Служба попереджала про міжнародну шахрайську мережу, що діє з допомогою таких «кур'єрів».

Асю ледь не «розвели», як мале дитя!

Але й це відкриття не вбило її інтересу до «морпіха», зображеного на фото. Ця світлина викликала якесь подвійне враження. Вона мала б служити

наживним гачком для жертви. Водночас чесне, відкрите обличчя чоловіка у військовій формі свідчило про неабияку мужність. Жінка думала: «Хіба може брехати людина з такими очима?! І як не соромно шахраєві ганьбити честь мундира американського військовослужбовця! Так просто йому це не минеться». Портрет морпіха міг належати людині, яка існує насправді. А втім, вона припускала, що цього морпіха могло й вже не бути серед живих. Ася відчайдушно намагалася виправдати свій невідчепний інтерес до чоловіка, з яким нібито пережила віртуальний роман. Їхні душевні стосунки тривали півроку і не минулися безслідно – жінка почала почуватися краще, навіть схудла і подбала про оновлення свого гардеробу. Американець приходив в її сні. І Ася подумала, що через таку пригоду не спатиме ночами. Вона згодна була б остаточно поставити крапку в цій історії, якби дізналася, хто ж насправді зображений на портреті, виставленому в інтернеті шахрайською фірмою під іменем Майкла Фостера – того самого, який буцімто зацікавився її 45-річною особою і який досі значиться її другом у Фейсбуці.

Ось на цій думці Вуїч і згадала про Вереса. Щоправда, з часу їхньої останньої зустрічі минуло, здається, близько двох років. Після того, що сталося в сім'ї генерала, було б безсовісно з її боку копирсатися в його душевних переживаннях. Але сьогодні не той випадок. Цього разу був конкретний привід і копирсатися треба було в її почуттях.

Розсерджена Ася набрала номер телефону свого друга. Довго ніхто не озивався. Нарешті вона почула знайомий баритон Сашка. Генерал попередив, що їх чекає не просто прогулянка, а фізична розминка. Знав, що Ася Вуїч, незважаючи на роки, й досі зберігає спортивну форму – з часів їхнього спільного навчання у гідротехнікумі. Тоді вони були в одній команді з велоспорту. Тепер обое без пари. Щоправда, Верес і досі офіційно значився як одружений.

Вранці Вуїч стояла в тому місці, де вони домовилися зустрітися. На голові в неї сміховинно стирчав балабончик лижної шапочки. Генерал зупинив свої «Жигулі», вийшов усміхаючись, обійняв приятельку, поклав її рюкзачок у багажник, посадив у крісло поруч із собою. Потім дістав із бардачка букетик мімоз і простягнув їх Асі. Цілий оберемок таких квітів лежав на задньому сидінні. Чоловік знав, що подобається жінкам, хоча не часто користувався цим, але сьогодні було 8 Березня – час, коли вони мали право на подарунки і компліменти від нього.

Здавалося б, низенька на зріст Вуїч і двометровий Верес являли собою кумедну пару. На перший погляд, харизматичний серцеїд і невротична дамочка із зовнішністю гризетки. Але насправді цей чорнобровий степовик, схожий на голлівудську зірку, й прудка оката Аська були гарними партнерами і навіть без слів розуміли одне одного.

Жінка скоромовкою розповіла про свій віртуальний роман. Вислухавши її історію, Сашко відразу сказав:

– Справжнісіньке «кидалово»! Ти хочеш із цим іще щось робити?

Жінка подала генералу аркуш паперу з написаною на ньому адресою.

- Тут прізвище одержувача коштів і його банківський рахунок у Лондоні. Хіба таке не цікавить нашу доблесну міліцію?

Вони проїхали міст, відчували під колесами скелястий ґрунт острова і зупинилися біля пішохідної доріжки. Верес припаркував машину і відчинив дверця. До салону увійшло вологе свіже повітря. Чоловік начебто хотів відразу ж підвестись, але спершу поглянув на свою супутницю, примружився і в'їдливо подивився їй просто у вічі.

- І це все, що ти хотіла мені сказати?

Жінка розпачливо зітхнула і опустила очі. Голос її затремтів, на шиї позначилася вена.

- Звісно, не про того шахрая мова... Я про портрет самого «морпіха»! Він пише, що має багато нагород, що є заслуженим ветераном збройних сил. Сашко, прошу тебе, довідайся, кому насправді належить це фото! І яке прізвище в цього чоловіка! Я все-все хочу знати про нього!

Генерал перестав образливо підсміюватись і взяв фотографію «морпіха» в руки.

- А що, він симпатичний. Яка ж ти романтична! Ну, не ображайся, я бажаю тобі щастя. Гаразд, я постараюсь тобі допомогти! Ану, тепер давай за мною!

Верес підвівся, ворухнув плечима і побіг, Ася за ним. Відстань між ними швидко збільшувалася. Їхній супутник - вівчарка з білою рисою на тім'ї - розгубився і не знав, за ким йому слідувати. Генерал покликав собаку:

- Інваре!

Три постаті здійснили три кола навколо озерця, а потім попрямували до джерела, де Сашко зібрався набрати води. У його рюкзаку торохнули порожні фляги.

Ася аж задихалася, ледь встигаючи за своїми супутниками.

- Ну і кличка у твого пса. А ти знаєш, що означає слово «інвар»? Це сплав заліза з нікелем.

- Тобі видніше. Це ж ти у нас після технікуму подалась у металургійний інститут.

- ...і набула там спеціальності «обробка металів під тиском». Але від того диплома залишився тільки спомин. Ти ж знаєш, наше славнозвісне конструкторське бюро давно спочило з Богом.

- А де тепер твоє місце базування?

- А! - розпачливо махнула рукою Ася. - Усього-на-всього міський Центр технічної творчості для юнацтва. А ти, бачу, як завжди, на висоті. Але чому сам? Невже з часу, як пішов від Томки, не вподобав собі іншу красуню?

Генерал хотів відмовчатися, але нагадування про дружину його зачепило.

Він уточнив:

– Не я пішов, мене «пішли». Через Олега...

Підла Аська, давня подруга дружини, хотіла підштовхнути співрозмовника на дальшу відвертість.

– Не вірю! Такий мент, як ти, може скрутити будь-якого злодія, а не те, що якогось сопляка з пайкою в кишені...

Верес глипнув на колишню однокурсницю і бовкнув похмуро:

– Не мій він... син. У тім-то й справа.

Ася це знала.

Генерал зі своєю приятелькою ще довго роззиралися на всі боки, підходили до скель, торували притрушені листям стежки, поки не зупинилися біля полеглої сосни, чий стовбур можна було використати замість тимчасового столика. З Вересового рюкзака визирнули бутерброди, з Асиного – апетитні пиріжки.

– З м'ясом, – сказала вона. – А ці із сиром.

Такого смачного наїдку Сашко давно не мав.

– А признайся, колись усі ми – ти, Рустем, Тамара, Антоніна, я – були непоганою командою, – знову ятрила Вересову душу Аська. – Пам'ятаєш, як ми мріяли побудувати фонтани? Кожен – свій, казковий, неповторний. Ми вважали себе майбутніми зодчими, особливо ти, тому що перед тим закінчив художню школу. Носився з ескізами, ходив на етюди...

– Так... Тільки Томці забракло терпцю робити креслення, перейшла в торговельне училище. А мені, можливо, колись знадобляться ті ескізи і креслення.

– Ти думаєш? – жінка проникливо, як це вміла тільки вона, чиркнула очима.

– Життя непередбачуване...

– Боїшся, що станеш аутсайдером?

Ася знала, що з якогось часу її приятель почувався непевно у високих службових кабінетах. Крім усього іншого, в його життєписі наближався термін, коли міліціонерів зазвичай відправляють у запас. Знаменитий детектив, красень, освічена і сучасна людина... Можливо, хтось і виявив би бажання назавжди позбутися генерала, відібравши у нього улюблену роботу. Шкода, якщо таке станеться, – подумала Вуїч. Маючи чималі достоїнства і заслуги, досягаєш певного рубікону: ти у розквіті життя, на піку можливостей, а тебе відправляють униз, щоб ти казна-де подівся, на пенсію, де втрачаєш відчуття власної ваги і навіть часу. Хоча трапляється й навпаки – значно підвищують по кар'єрній драбині. А чому б і ні? Ася була

переконана, що генерал Верес міг легко скласти конкуренцію навіть чинному міністру, під яким захиталося крісло.

– Моя репутація відома, анкету вивчено уздовж і впоперек. А від долі не втечеш. Починав навчання як небіж репресованого, одружився по-дурному на нелюбій у двадцять один рік, потім усиновив дитину, яка зіпсувала мені кілька років життя...

– Але ж було кохання, – сказала Ася.

Олександр скрушно хитнув головою. Вони обидва як ніхто добре знали початок цієї історії.

...Одна з сестер Бобрових, білявка Антоніна, була простішою, а от старша на рік чорнява Томка ставилася до всіх з погордою, і це тим сильніше роздражнювало Сашка. Він знемагав від кохання і терзався думкою про те, що старша сестра могла б стати його трофеем на святі молодості, але чи стане? Він був довготелесим прищавим хлопчаком, який безнадійно уклепався у принцесу і, власне, тоді вирішив стати гідним уваги такої дівчини, як Тамара Боброва. А поки що він ходив в ескорті у Рустема Аннаєва, чий батько повернувся з Великої Вітчизняної війни героєм. У цього таджика був статус принадного жениха, уславлений батько нічого не шкодував для сина. Рустем знав про невимовні любовні страждання друга і ставився до них поблажливо. Мовляв, мати такого друга ніколи не зашкодить.

Друзі одночасно пішли служити до армії. Дівчата нібито не були проти дружити з ними й надалі. А потім сталося перше серйозне потрясіння для Сашка – Аннаєв і Тамара несподівано побралися. Який кидок! Рустем скористався тим, що вийшов на дембель трохи раніше. Чи то через розпач, чи то заради бравати Верес зопалу враз одружився на Антоніні Бобровій. «Дозволь бути ангелом-хранителем поряд з тобою!» – казали його очі, звернені до Тамари. Саме так, поряд. Після подвійного весілля впоратися з цим надзавданням, з технічної точки зору, було просто: обидві молоді сім'ї мешкали в одній просторій квартирі. Але, щоб переступити поріг сусідньої кімнати і взяти Томку за руку, – для цього існував вищий, моральний поріг. Потім він таки звабив цю принцесу і під осудливий шепіт рідні повів її до загсу...

Коли покінчили з «під'іданчиком», жінка згорнула пакети і навішось набрала суворого виразу. Інвар зрозумів, що кращу частину пікніка закінчено, і завмер, вивчаючи обличчя нової знайомої.

– А тобі ніколи не спадало на думку, що ти зловживав силою, виявляв жорстокість? Що занадто круто повівся з Тамарою? Якби не ставив питання руба, зберіг би з нею стосунки.

– Що ти маєш на увазі? – Верес не очікував, що Ася викотить проти нього такого воза: жіноча солідарність попри все брала гору.

– Томка розказала мені, як ти добивався всиновлення Олежки. Цілий місяць протримав Рустема в ізоляторі. Після цього він і підписав папір з відмовою від батьківства.

- А-а, Томчині чергові обвинувачення. А вона чим незадоволена? Я це зробив саме на її прохання. Точніше, це була її умова. А з Рустемом було так...

Олександр вагався, перш ніж розпочати свою розповідь. Дістав із рюкзака якийсь чудернацький ніж антикварного вигляду, втяв очеретину, став біля зламаної бурею стовбура і навіщось почав його краяти. Ніби готував себе до важкої сповіді. Засмагли і напрочуд молоді руки, точні рухи, зосереджене обличчя чоловіка, в якого неодмінно буде ще багато попереду значного і цікавого... Ася справді пишалася своїм другом і покірно чекала, поки він збереться з думками.

Перші ж слова генерала вразили жінку. Аннаев - ніяка не жертва. Його справжній спосіб життя різке відрізнявся від того, що про нього знали оточуючі. В обмін за це мовчання він і підписав папір, якого потребував Верес. Після чого таджика відразу ж звільнили з ізолятора. Сказавши це, Асин приятель знову надовго замовчав. Вона не стрималась і запитала:

- Що ж такого міг скоїти Аннаев? Він же постійно був під прикриттям свого батька-героя, а старому було не однаково, як повадився його нащадок...

- У тім-то й справа, що Рустем чкурнув нібито на заробітки до Казахстану. Від нього тільки й чули - і ти теж, напевне, - що працює на космодромі «Байконур» водієм у високого начальства. Усі, зачаровані цими брехнями, розвісили вуха.

- Ти не розвісив, - кинула насмішкливо Ася.

- Я стежив за його героїськими походеньками. Тим паче що молода дружина «байконурівського водія» разом з маленьким Олегом залишилися без чоловічої опіки. Поряд завжди був я: приносив їм молоко, продукти з магазину, підвозив до лікарні, коли це потрібно було, морочився з дитячим візочком, навіть доглядав за немовлям. Хоча в мене з Антоніною ось-ось мала народитися своя дитина. Словом, я турбувався про обидві родини. А Рустем приїжджав раз на три місяці. Побуде кілька днів - і назад, «на космодром». Я й подумав, що, напевне, він має там другу дружину. Шаріат це дозволяє. При цьому Рустем хотів виглядати сучасною людиною, тому, напевне, приховував, що має іншу. А як Томка мучилася без нього вдома сама, його не обходило.

Цієї хвилини почувся гавкіт пса, і за якусь мить він прибіг до господаря з палицею у зубах. Верес схвально погладив Інвара по голові і викинув палицю геть на галявину, де гралися дітлахи. Собака теж хотів погратися, але йому наказали почекати. Асі вривався терпець послухати продовження історії.

Аннаев ніяк не міг збагнути, як так трапилося, що в нього забрали дружину, - вів далі генерал. Він такого ніколи собі й уявити не міг через те, що менталітет мав інший. Згідно із шаріатом, при існуючій полігамії, вважається великим гріхом, коли чоловік одружується на рідній сестрі своєї дружини. Але Томка законами шаріату не цікавилася, тому що, коли виходила заміж за Рустема, мала його за цілком світську людину, а головне, за статусом рівну їй, дочці экс-секретаря обкому. Щоб улігся скандал у благородному сімействі, Сашко з новою дружиною виїхали до Свердловська, а коли повернулися в рідні місця, у молодого слідчого з'явилася можливість перевірити казахстанські зв'язки «ображеного» таджика.

Далі генерал сказав дещо таке, від чого в Асі її великі очиська стали взагалі схожі на дві автомобільні фари.

– Рустем ніколи не мав жодного стосунку до «Байконура». Я з'ясував це досить швидко і пошкодував, що родич так довго водив нас за ніс. Аннаев не хотів вчитися далі, а з підротехнікуму виніс досить слабенькі знання. То ж, мабуть, вирішив підкріпити свою репутацію за рахунок батькового авторитету. Тільки ніяк не міг до пуття скористатися цим скарбом. Він вигадав для себе квазіурядову діяльність...

Характер його пересувань був досить цікавий.

Сліди таджика вели до кордону з Афганістаном. Аннаеву вдавалось уникати зайвого контролю завдяки своєму гучному прізвищу – у тих краях його батька знали і поважали. Фури були забиті динями і всілякою городиною, а насправді в них цибулини були натовчені героїном. Ось яким водієм – від кордону до Казахстану – працював Рустем. Далі героїновий караван прямував до Москви і Петербурга. Аннаев розповів слідчим усі подробиці свого наркотрафіку, після чого підписав папір про відмову від батьківства і вийшов на волю. Відтоді припинилися його «відрядження у важливих державних справах». Він влаштувався на автобазу, де його ледь терпіли через брехливість і зверхність, а згодом почав пиячити.

Розплутавши кримінальні походеньки колишнього друга, Верес обіцяв не порушувати проти нього карної справи, ніде не згадувати його прізвища і тримати язика за зубами, особливо пильнуючи, щоб про цю історію не дізналися Аннаев-старший та колишня дружини. Рустем не хотів травмувати батька-героя на старості років, а перед Томкою й досі намагався тримати форс. Тільки наполегливі розпитування Аськи примусили Олександра підняти завісу над загадковим Рустемовим зреченням батьківства.

Шок від почутого вгамував непосидюшу Асю на якусь часину, допоки в її свідомості нова інформація не розклалася по полицях. Виходило, що Сашко задля стосунків із коханою пожертвував набагато більшим, ніж можна було собі уявити. І зробив дещо таке, що мала б зробити сама Тамара! Він брав на себе всю неприємну частину облаштування їхнього спільного життя. І невідомо, скільки поступок ще зробить на користь свого вже зруйнованого сімейства. Не викликало сумніву лише одне: Томка Боброва справді була жінкою його долі. *Femme de son destin.*

Вуїч озирнулася на плавні – скрізь панувала тиша, тільки деінде крякне качур і зашурхотить опале листя під ногами. Скельця тонкого льоду в місцях, де залишили сліди дикі качки, далекий димок із заводських труб, мінливе майже весняне небо... Жінка зненацька втратила рівновагу – одна з її кросівок застряла в якійсь пастці. Асину ногу затиснуло в ловильних путах, розрахованих на дрібну дичину.

Генерал підхопив жінку, коли вона спіткнулася. Знову став у пригоді його чудернацький ніж.

– Обережно! Тут ще за часів князя Святослава траплялися нещастя! – вигукнув Олександр і допоміг приятельці звестися на ноги. – Непідники! Тут же заповідна зона!

Тутешня розкішна природа дошкуляла браконьерам і завидючим комерсантам своєю незайманістю. Їй мстилися ті, хто не спромігся загарбати ці рідкісні принади. На їхні витівки витрачав практично весь свій час директор тутешнього заповідника. Поза очі його називали комендантом острова, хоча звався і без того красномовно – Зорею. І діяльність його відповідала прізвищу. Чорним археологам тут виписали вовчий квиток. Натомість під відкритим небом з'явилася січова застава, через що обкрадати острів стало якось навіть соромно. Однак прокуратура витлумачила цю ініціативу як перевищення службових повноважень. «Коменданта острова» завалили судовими позовами.

– Треба виручати Зорю, – сказала Ася. – Я виступлю на сесії міської ради. Підтримаєш?

Олександр був її колегою-депутатом міськради і очолював комісію з правоохоронної роботи.

– Звісно, підтримаю. Але навряд чи це допоможе. – Верес зітхнув. – Якби ти знала, скільки бруду, злого умислу навколо кожного з нас, навколо нашого міста. Щоб навести в цій країні порядок, потрібен свій Піночет.

– Тобі імпонують його методи переконання? Це ж кривавий диктатор!

– Не перебивай, послухай. Ти недооцінюєш Піночета. Він дав багатіям десять днів на переведення їх капіталу до країни і дозволив потім працювати відповідно до всезагальних, обов'язкових правил...

– ... а хто не переказав кошти – того розстріляли.

– Саме так, – жорстко відказав Олександр.

Ася гмикнула і подумала, що генерал не наслідиться поділитися подібними міркуваннями з трибуни міської ради. Тим паче посягнути на всевладність мера, хоч як критично не ставився до нього насправді.

Від наступних виборів градоначальника, які мали відбутися за півроку, ніхто не очікував несподіванок. У боротьбі за цей пост традиційно перемагав ставленик металургійного лобі. А екологія міста від цього не поліпшувалася. Тут роками нічого не мінялося на краще. І скасувати цей порядок речей не міг ніхто.

Верес запропонував вертатися. Його очі блищали від задоволення. Могутній організм ожив, напився весняного молозива. Красень та й тільки. Усе в нього буде добре. Хоча, як знати... Генерали міліції завжди ходять по лезу ножа.

А от свої жіночі мрії Ася майже перекреслила. Робота у Центрі технічної творчості молоді давала мізерну зарплату. Вулич здавалося, що вона не живе, а відбуває життя, наче покарання, незрозуміло задля якої мети. Єдиним яскравим клаптиком на полотні одноманітних буднів була пригода з американським «морпіхом», і та виявилась оманливою.

Кілька років тому її охопило палке бажання реалізуватися на депутатській ниві, своїми руками вписати в історію рідного міста рядок слави. І вона таки стала депутатом! От тільки безтямно ідеалізувала свою майбутню діяльність. Вуїч опинилась у колі самовдоволених людей, які належали до вищої касты городян і десятиліттями ходили на сесії міськради. Дісталися вони цих висот завдяки здобутим посадам і зв'язкам, а не завдяки власним заслугам. Вона переконалася: щоб бути депутатом, великого розуму не потрібно. Вона була тут чужою і обеззброєною.

Апатичне оточення у міській раді могли сколихнути тільки якісь підводні течії. Здебільшого на сесіях ділили місто на сфери впливу, підкуповували незгодних і тих, хто стояв нагорі, решту ж колег залякували. Серед депутатів було багато таких, хто мав чималі можливості і безперервно присягався зробити це місто раєм на землі. Насправді ж показні благодійники задля земляків не поворухнули і пальцем.

Минуло чотири роки з часу обрання Вуїч депутатом міської ради, але звіт, з яким вона могла вийти до виборців, був би ганебно коротким. Тепер вона відводила собі роль пасивного спостерігача. Цим вона мало чим відрізнялася від решти депутатів...

Назад поверталися мовчки. З Вереса важко було витягнути зайве слово – його примусили до важких спогадів. Вуїч фізично стомилась, а розповідь генерала її ошелесила. Вона прямувала сюди з твердим переконанням, що доля покарала його цілком справедливо. Але виявилось, те, як вчинив Сашко заради коханої, з погляду Асі, важко було назвати гріхом, він став заручником свого шлюбу з Томкою, і тепер під укіс могло піти все його життя.

Верес був просто благородним лицарем, який взяв на себе проблеми найближчих людей. Водночас намагався досконалим, з гідністю втілити своє життєве призначення на цій землі. Але й те, й інше важко поєднувалось. А поєднавшись, утворило вибухову суміш. Його поведінка розбестила Тамару, – думала Вуїч. Розбестила і навіть розізлила цю вередливу і далеку від практичних проблем жінку, яка вдалася до несправедливих обвинувачень. А сам герой ризикував надірвати собі жили. Насправді не такий вже він незворушний, цей генерал, як здається на перший погляд. Душа у нього беззахисна. Варто піддати розголосу його особисту історію, підлити отрути до негласних службових характеристик, підставити ніжку – і генерал втратить ту ефектну впевненість у собі, якою разюче відрізнявся від решти колег, – вирішила Ася.

Отож, після сповіді Вереса вона ладна була вже засуджувати його за протилежне – за надмірну поступливість і м'якість стосовно Томки й пасерба. Зрештою, він і так молодець, що при своїй складній сімейній ситуації тримає хитку рівновагу. Інша нехай супер-пупер порядна і сильна людина навряд чи могла б зробити більше. А що Олександр Володимирович – професіонал вищої проби, то про те й мови немає. Чого ж іще вимагати від нього – кинутися обеззброєним на амбразуру?

Ася похнюпилась і відчувала себе присоромленою. Суд над колишнім однокурсником не вдався. В жінки з'явилося гостре відчуття, ніби і вона, і Сашко, і навіть ціле місто потрапили в тенета, розставлені якимось мегабраконьером.

Сонце сховалося за хмари. Небо над містом затигнуло фіолетовою пеленою. По склу автомобіля задріботіли крижкі крижинки.

– Я на роботу. Треба складати звіт. Тебе куди підвезти? – запитав Олександр. – Не журись, поки що для цього немає особливих причин.

Машина зупинилася біля зупинки трамвая. За мить у його розчахнених дверях стояла і махала шарфом генералу мініатюрна жінка з великими сумними очима. В іншій руці вона тримала подарований букетик мімоз.

Третя глава

Цього дня пробудження було солодким, як у дитинстві. Олександр пам'ятав сон, який йому наснився. То, власне, був повтор його перших вражень від Парижа. Обійнявшись, вони з Тамарою стояли в готельному номері біля вікна і спостерігали за річкою. Там відбувалося чарівне дійство: зазвичай спокійна поверхня Сени збурилася зсередини, вода ніби закипіла і з шипінням виринула вгору на висоту в кілька метрів. Це запрацювали фонтани, вбудовані у річище. Дивне видовище! Запрограмовані рухи невидимих ручаїв вели свою партію, на них напочувались інші, річка вигиналася, ніби кішка під час стрибка, здригалася від штучних хвиль і відкидала їх якомога далі, миттєво заспокоючись. «Яка краса!» – вигукнула Тома і обвила його шию руками. Можливо, саме в ті хвилини між ними пробігло щось таке, чого вони не знали раніше. Це був не звичний фізичний потяг, а дотик їхніх душ. Тамара після десяти років безпліддя відчула, що носить під серцем дитину Вереса. Але сон ще тривав... Раптом чарівна музика, що долинала з боку Сени, обірвалася і вії чоловіка затріпотіли. Далі був новий сон, продовження якого Олександр не бажав. Почувся голос міністра. На якійсь службовій нараді він оголошував хвилину мовчання по загиблomu колезі. Якому? Ім'я прозвучало невиразно, а може, Верес просто не хотів почути це ім'я? Внутрішній поштовх примусив його розплющити очі. Настінний годинник показував сьому ранку.

Кілька хвилин у ванній – і холодна дніпровська вода привела Олександра в робочий стан, примусила зазирнути у дзеркало і зазначити, що на чолі з'явилося кілька нових мімічних зморшок. Генерал увімкнув програвач і поставив диск з дуетом Андреа Бочеллі і Сари Брайтман, «Time to say good-bye» – сумний гімн коханню. Саме цю пісню він чув уві сні. Сніданок пройшов без жодного задоволення, у товаристві Інвара. День, що мав відбутися за визначеним планом, розпочинався із зустрічі з Думановим.

Цей нахабнуватий чолов'яга з курортного містечка наполегливо видряпувався по соціальній драбині нагору і, здається, мріяв уже про мандат народного депутата. Щоразу стикаючись із Думановим під час сесій у міській раді, Олександр дивувався його пістрявим краваткам, дорогим костюмам і верткій ході. Напевне, так би пересувався барс, якби перетворився на людину. Фізична виправка спецназівця давалася взнаки. З п'ятнадцяти років – майстер зі стрільби з позиції «стійка», «коліно», лежачи. Самбо і дзюдо – без проблем. Перебуваючи поряд з Аліком, слід було завжди бути насторожі. Та найбільше боялися його лихого язика і недоброго погляду. А останнім

часом хоч бери і обходь його десятою дорогою, тому що у Думанова розвинулася манія першості. Відтак він постійно призначав когось за свого суперника – того, хто краще за нього вів свій бізнес, був вдатнішим у політиці і більше подобався жінкам. Кандидатури на знищення поновлювалися після вдалої розправи.

Алік вчасно прилаштувався під крилом очільника провідної парламентської фракції, й створив таку саму в міській раді. Сталося це невдовзі після того, як у Верховній Раді припинила існування попередня провідна фракція – слідом за своїм головою, розстріляним у донецькому аеропорту. Великий бізнес залишав криваві автографи на політичній карті країни. До старших братів по бізнесу підтягувалися менші, усвідомивши: не потрібно битися за піввідсотка рентабельності, як це робили західні фірми. Навіщо, якщо конкурента можна налякати – сам віддасть те, що має. За думановими стояв цілий клас «братків». Тих, хто жив рекетом і гасав дорогами на крутих іномарках та джипах, сіючи паніку серед законослухняних водіїв. Скрізь чіпко укорінювався гендлярський базарний бізнес, гуманітарка та контрабанда тримали на собі міську торгівлю. Повідкривалися модні кафе та нічні кіоски. Епоха яскравих етикеток і підроблених товарів потребувала своїх героїв – тих, хто сприймав світ і стверджувався в ньому через обман, відкат і тиск. Алік відчував себе в цій обстановці, як риба у воді.

Черговий віддав честь генералу і попередив:

– На вас чекають.

Верес побачив у приймальні гордий східний профіль Думанова. Яскрава краватка красувалася під комірцем розкішної сорочки. Костюм, лаковані черевики і брендовий годинник на зап'ястку свідчили про рівень самоповаги відвідувача.

– Доброго дня. Заходьте, – запросив Верес колегу по міській раді, пропустив його вперед, після чого міцно причинив за собою двері.

На столі вже лежали свіжі службові зведення і добірка новин, підготована Дзенком. Одну з інформацій він виділив червоним фломастером. Вона розпочиналася зі слів: «Вбито экс-главу Національного банку України Вадима Гетьмана».

– Бачите, що коїться?! – Олександр Володимирович запропонував відвідувачу добірку з новинами. – Піднімається градус підготовки до виборів.

– Та це ще коли буде! Аж у жовтні наступного року.

Алік всівся зручніше у кріслі перед генеральським столом. Подія із загибеллю Гетьмана не справила на нього особливого враження. Утім, задля годиться, він додав:

– Насправді президентська кампанія вже розпочалась. Є серед претендентів і ваш брат, правоохоронець.

- Є, і не один, - нібито приязно відгукнувся Верес, відкриваючи теку зі своїми недавніми записами. Щойно йому довелося перебороти в собі гострий напад відрази до цього жевжика. Відраза осіла в ньому просто на фізіологічному рівні, і давно, а тепер піднялася з дна душі і могла ось-ось вихлюпнутися назовні. Показувати цього він не збирався. Натомість продовжував своїм звичайним голосом:

- Отже, ближче до справи. Про те, навіщо я вас запросив прийти сюди. Є деякі спірні питання, що стосуються життя міста. До управління надійшла скарга підприємців, які торгують на міському речовому ринку. Згадують ваше прізвище. Я хотів би з'ясувати деякі деталі.

Думанов швидко пробіг очима копію скарги, зауважив велику кількість підписів, що стояли під цим папером, і відрізав:

- Це брехня.

- Гаразд, прочитаймо ще раз цей лист, - сказав генерал. - Отже, підприємці пишуть: «Думанов найняв бандита-кілера керувати службою охорони на ринку».

Алік зморщив носа і хотів, бува, підвестися з місця. Верес м'яко всадив його назад у крісло, після чого почув:

- Ну, крутиться там різна шушара: валютники, лохотронщики, кишенькові злодії. Який кілер? Що ви?

Приватизація комунального ринку була одним із найвдаліших проектів Думанова. Хто ж не знав, що придбав він цей об'єкт за заниженою балансовою вартістю. Алік заволодів земельною ділянкою у два гектари та трьома корпусами на ній у самому центрі міста. Усе це йому обійшлося за ціною двох трикімнатних квартир. Бізнесмену явно сприяли зірки, тому що після зловживань на міському ринку йому вдалося вийти сухим з води. Даремно підприємці скаржилися на неправильні розрахунки тарифів, що лягли в основу орендної плати, після чого ринок все одно вважався майже збитковим. Не допомогло і те, що до справи долучився Антимонопольний комітет, який підтримував ці претензії. Конфлікт увійшов у фазу фізичного протистояння. Лідер громадської організації дрібних підприємців, які торгували на ринку, Петро Струков першим відчув на собі міць кулаків нових охоронців.

- На ринку дискримінують незгодних, хіба ні? - терпляче розпитував генерал. - Відмовляються укладати з ними угоди. Декому спалили павільйони. - Він вів далі, незважаючи на заперечні рухи власника ринку. - А конфлікт зі Струковим вийшов через що? Нова адміністрація ввела в договори додатковий пункт. Мовляв, майно, яке належало підприємцям, тепер належить новому господарю..

Рука спецназівця навішось почала нишпорити у дипломаті. Вересів погляд стежив за цим, голос замовк.

- Я протестую! Ви зі мною розмовляєте, ніби з якимось злочинцем.. - заковпав губу Алік. - Його рука знову лягла на столик перед кріслом.

- Я лише цитую написане.

– Розумієте, у стосунках з торговцями завжди є шерехатості. Моя адміністрація – не виняток. А що накажете робити, коли твого працівника зі служби «сек'юриті» беруть за барки? А Петрик – ще той прищ. Барига нещасний. Ви його паспорт бачили? Вони думали, що візьмуть мене «на конверт».

– Тобто, хотіли обманути вас? – переклав його слова Верес.

– Та женуть пургу таку, що вуха в'януть. Нібито з них, коли ще ринок був комунальним підприємством, гроші на благоустрій зібрали. Де ті бабки – хтозна.

Верес зробив вигляд, ніби повірив почутому.

– Гаразд, з цим я розберусь. А ось ще одна скарга – від мешканців будинку на вулиці Матроській. Стверджують, що ви розпочали там незаконне будівництво.

– Ха! Яке ж незаконне, якщо той сусідній, коло них, будинок виведено з переліку пам'яток архітектури рішенням міськради.

– Коли?

– На минулій сесії. А дозвіл на будівництво я отримав учора.

– Чому ж не прийшли на зустріч з активом? Нібито ж домовилися показати ім усі дозвільні документи на будівництво.

– Із яким активом?

– Ось, подивіться підписи, їх багато.

Думанов тяжко зітхнув і навіть не глянув на лист.

Верес вів далі:

– У призначений час на людей чекали... не забудовники з паперами, а підрозділ міліції. Цікаво, хто його туди направив?

Думанов сидів перед генералом з переможним виглядом і витримував театральну паузу. Вересу уривався терпець, але він чекав відповіді.

– Нібито ви не знаєте...

– А ви, пане Думанов, нібито не знаєте, як називається суспільний лад, при якому до бюджетних коштів ставляться як до свого персонального банківського рахунку? Клептократія! Ви часом не заздрите славі Фердинанда Маркоса або Жан-Клода Дювальє?

– Навіщо ж так відразу? Я ж вам не кажу про начальника ДАІ, гібона, в машині якого після ДТП знайшли п'ятнадцять кілограмів амфетаміну.

Думанов посмілішав.

Цієї хвилини у двері постукали і увійшов Дзен.

– Вибачте, Олександр Володимировичу. Ви просили попередити – вже одинадцята. І це – вам.

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, купив полную легальную версию (<https://www.litres.ru/tetyana-kovtun/polonez-dlya-mera/?lfrom=362673004>) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.